

З криками помчала Сорока наздоганяти Зозулю, обурено стрекотала, намагалася відібрати черевичок, та марно. На галявині вже грав лісовий оркестр з коників та цикад та кружляла ілюмінація з світлячків.

Сорока швидко втекла і більш не з'являлася, боячись кари лісового господаря та ображених мавок. Всі дякували Зозулі, і з того часу вона стала головним сторожем у лісі. Щороку облітає всі галявини та перевіряє, чи не зникли бальні черевички квіткових мавок.

З того часу золоті черевички-орхідеї називають „зозулиними“, і Сорока їх більше не краде. Лише люди інколи забувають, яка цінна ця квітка, зривають її заради гарненьких черевичків і гадки не мають, як гірко буде плакати мала мавка, яка стільки років чекала на свій перший бал.

Жодна дівчинка не може одягти ці черевички, лише мавки навесні витанцьовують в них на балу, а Зозуля виводить своє „ку-ку“, нагадуючи, що час спливає дуже швидко, особливо навесні, і марнувати його не можна.

Олена Крижановська

Передплатний індекс 89454

Головний редактор:

Дарія Біда, тел.: (032) 236-71-23,

e-mail: dabida@mis.lviv.ua

Заступник головного редактора:

Світлана Вольська,

e-mail: svitlana300@gmail.com

Дизайн і верстка Марина Штурма

Підписано до друку 05.02.13,
формат 60x84/8.

Друк офсетний. Наклад 8 000 прим.

Адреса редакції: 79038, м. Львів,

а/с 9838. Надруковано в друкарні

ДП "Видавничий дім "Укрпол"

Юний мандрівник _____
(твоє ім'я та прізвище)

№7/2013

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

ОРХІДЕЇ

єдина родина в Україні,
всі види якої занесено до Червоної книги України

ДОВІДНИК ЮНОГО ПРИРОДОСЛІДНИКА

Зозуліні черевички справжні (*Cypripedium calceolus* L.) – одна з найвідоміших та поширених орхідей Північної півкулі. Ростуть у Європі, Північній Америці, на Уралі, в Південному Сибіру, на Далекому Сході, в Китаї та Монголії. Це один із 66 видів орхідей України.

Народні назви рослини: адамова голова, черевичок вапняковий (росте на вапнякових ґрунтах), венерин черевичок жовтий, зозуліні чобітки, Мар'їн черевичок, півники, чобітки.

Рослина вперше зацвітає лише на 15–17-му році життя, дає одну, зрідка – дві квітки. Щоб запобігти зникненню цієї гарної рослини і зупинити її зривання на букети, Зозуліні черевички охороняються державою. Зозуліні черевички – перший представник родини Орхідних або Зозулинцевих, взятий під охорону з 1878 року в Швейцарії. Зараз цей вид охороняють в усіх країнах Європи. В Україні охороняється з 1980 року.

СЛОВНИЧОК РОЗУМНИКА

Ботаніка – наука, що вивчає рослини.

ЗОЛОТІ ЧЕРЕВИЧКИ

(Наукова казка)

Летіла лісом Зозуля. Милувалася на весняний ліс у розкішних травневих шатах, помічала гострим оком яскраві квіти, прислухалася до співу пташок і мріяла, як сяде десь високо-високо на дереві, де ніхто її не побачить, і теж буде виспівувати, рахувати весняні хвилини, що спливають так швидко: ку-ку, ку-ку, ку-ку... Зозуля для лісу майже те саме, що годинник для великого міста. Годинник цокоче: „цок-цок“, а зозуля кує: „ку-ку“, — нагадуючи всім, щоб не губили дорогоцінні миттєвості, не забували радіти життю. Особливо навесні.

Раптом Зозуля почула тривожні нотки у радісному гомоні лісу. Вона прислухалася... І справді! Хтось плаче!

Сіла Зозуля на нижню гілку старого дуба і побачила на краю галявини маленьку квіткову мавку, на зріст не вище від самої Зозулі, яка гірко плакала, закриваючи руками гарненьке личко.

— Чого плачеш, Марічко? — спитала Зозуля.

— Сьогодні ввечері почнеться Великий весняний бал, — схлипнула мавка. — Мій перший бал!

— Хіба ти не повинна радіти з того, а не плакати? — здивувалася Зозуля.

— Я так раділа, так мріяла! — ще дужче заридала Марічка. — Але мені нема в чому танцювати! Подивись сюди... — тепер лише Зозуля помітила, що мавка поливає сльозами тендітну рослину із парами великих листків та тонкою ніжкою. А на ніжці замість квітки ріс округлий золотий черевичок із темно-червоним шовковим бантиком.

— Коли я народилася, народилася і ця орхідея, — розповіла Марічка. — Це моя сімнадцята весна, і лише сьогодні, в день мого першого балу, на ній вперше виростили золоті черевички! Так завжди буває в квіткових мавок: для балу ліс дарує нам сукні з білосніжних пелюсток дібровних анемон та зірочника, із пишними спідницями з дуже рідкісної білої сон-трави, ми вбираємося у вінки з діамантів роси, але головне для легкого танцю – золоті черевички. І тепер у кожної моєї сестриці є нова пара, а в мене — лише один! Як я піду на бал у одному черевичку? Наче попелюшка якась... — Марічка знову розплакалася.

— Але ку-ку-куди ж міг подітися другий? — Зозуля так здивувалася, що навіть почала затинатися. — Може, його хтось з'їв? Зайчик чи олень, чи якийсь невихований кабан?

— Та не можна їсти мої черевички, — обурилася Марічка. — Це ж не травиця! Ці орхідеї мають такий їдкий сік, що ніхто не сміє їх жувати. Всі у лісі це знають, і кущик золотих черевичків ніхто не чіпає!

— Тоді може їх люди забрали? Мало хто з них розуміється на законах лісу. Думаю, люди навіть про Великий весняний бал не знають! Може лише трохи здогадуються...

— Не могли цього люди зробити, в них спеціальна Червона Книга є, де записані та намальовані всі рослини, які не можна зривати в лісі. Люди знають, що золоті черевички

ростуть дуже довго і дуже-дуже потрібні мені для танців! Мій черевичок хтось вкрав! — у розпачі скрикнула мавка та знов залилася сльозами.

Її сльози падали на землю, залишалися на траві, виблискували, перетворюючись на дрібні перли. Спритна тітка-Павучиха снувала поряд та швиденько нанизувала перлини на павутину, сподіваючись що прикраса ще знадобиться Марічці для балу.

— Якщо справді твій черевичок вкрали, то я знаю, хто! Я знайду злодія, ку-куди б не сховався він сам і не сховав твій скарб! До вечора в тебе буде пара золотих черевичків, або я більш жодного разу не скажу ку-ку! — зареклася Зозуля.

— Лети, Зозуленько, знайди його! — зраділа мавка.

Полетіла Зозуля високо над лісом, шукаючи вкрадені черевички. Зозуля одразу здогадалася, що лише безсоромна Сорока, яка тягне до своєї „колекції“ все, що блищить, могла вкрати бальні черевички квіткової мавки. Хоч і знає, що не можна чіпати, та не втрималася!

Довго-довго Зозуля кружляла над лісом, заглядала під кожну гілку, у кожне гніздо, але марно. Надвечір в останніх променях сонця щось заблищало у великому неохайному гнізді, яке можна було сплутати з купою хмизу, якби та купа не стирчала на верхівці дерева. Підлетіла Зозуля до гнізда і побачила не один Мар'їн черевичок, а кілька десятків! На багатьох орхідеях у лісі зникли сьогодні черевички, і не одна Марічка гірко плакала, гадаючи, що не судилося їй танцювати на Великому весняному балу.

Обережно вхопила Зозуля дзьобом золотий черевичок та віднесла Марічці. І одразу полетіла за іншим, не слухаючи подяки та не думаючи про винагороду. У найостаннішу мить перед початком танців мавки отримували свої черевички і дуже раділи, бо вже й сподіватися перестали. А коли злодійка Сорока повернулася додому, то побачила, що в гнізді порожньо.

